

Bakgrunn for vedtak

Leiråvatnet og Leneselva kraftverk

Hemne kommune i Sør-Trøndelag fylke

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Tiltakshaver	Blåfall AS
Referanse	200805910-28
Dato	03.12.2015
Notatnummer	KI-notat 73/2015
Ansvarlig	Øystein Grundt
Saksbehandler	Frank Jørgensen

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Sammendrag

Blåfall AS søker om konsesjon til å bygge Leiråvatnet og Leneselva kraftverk. I tillegg søkes det om å overføre Skratlhaugdalsbekken og Melslættelva til Leiråvatnet, samt regulere Leiråvatnet med 1,5 meter med 0,5 meter oppdemming og 1,0 meter senkning. Leneselva renner ut i Rovatnet som ligger ved Kyrksæterøra. Kyrksæterøra er det største tettstedet og sentrum i Hemne kommune i Sør-Trøndelag.

Leiråvatnet kraftverk vil utnytte et fall på 139 meter fra inntaket på kote 319 ned til kraftstasjonen på kote 180 i Leneselva. Vannveien er planlagt med en 2850 meter lang nedgravd rørgate på nordsiden av Leneselva. Middel vannføringen ved inntaket er beregnet til 1050 l/s når begge bekkene er overført. Kraftverket er prosjektert med en maksimal slukeevne på 2300 l/s og en installert effekt på 2,4 MW. Dette vil gi en produksjon på ca. 8,6 GWh/år med overføringene av Mælslettelva, Skratlhaugdalsbekken og regulering av Leiråvatnet.

Leneselva kraftverk vil utnytte et fall på 148 meter fra inntaket på kote 178 ned til kraftstasjonen på kote 30 i Leneselva. Vannveien er planlagt som en 1850 meter lang nedgravd rørgate på nordsiden av Leneselva. Middel vannføringen ved inntaket er beregnet til 1590 l/s. Kraftverket er prosjektert med en maksimal slukeevne på 3500 l/s og en installert effekt på 4,0 MW. Dette vil gi en produksjon på ca. 13,4 GWh/år når Melslættelva overføres og med regulering av Leiråvatnet.

Høringspartene som har uttalt seg i saken er delt i synet på bygging av kraftverkene. Hemne kommune tilrår ei utbygging, Fylkesmannen retter innsigelse mot utbyggingen mens grunneiere og brukere av området er kritiske til måten tiltakshaver har gått fram på i søknadsprosessen. De største konfliktene er knyttet til de øvre områdene med sitt åpne myr/fjellandskap og urørte preg. En utbygging vil påvirke anadrome strekninger både i Leneselva og Haugaelva. Melslættelva renner inn i Haugaelva. Leneselva har en anadrom strekning på 600 meter med gode tettheter av laks- og ørretunger og er en av de viktigste gyte- og oppvekstelvne til Rovatnet. Rovatnet har stor betydning som overvintringsted for sjøørreten i Hemnfjorden. De øvre delene av tiltaket ligger innenfor hensynssone for viktige natur- og friluftsinnteresser. Av rødlistede arter er det registrert ål (VU) både i Leneselva og Leiråvatnet. Det er i tillegg registrert to vassdragstilknyttede fugler, fiskemåke (NT) og storspove (VU). I tillegg er det registrert storlom (ikke i rødlista fra 2015), en art som er sårbar for vassdragsreguleringer. Begge kraftverkene vil påvirke flere naturtyper med C og B-verdi. I influensområdet er det også registrert Gaupe (EN), og ved utløpet av Leneselva er det registrert elvemusling (VU).

En utbygging etter omsøkte planer vil gi om lag 8,6 GWh/år for Leiråvatnet kraftverk og 13,4 GWh/år for Leneselva kraftverk i ny fornybar energiproduksjon. Dette er en produksjon som er vanlig for småkraftverk. Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. De tre siste årene (2012-14) har NVE klarert drøyt 1,8 TWh ny energi fra småkraftverk. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi.

De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. For at NVE skal kunne gi konsesjon til kraftverkene må virkningene ikke bryte med de føringer som er gitt i Olje- og energidepartementets retningslinjer for utbygging av små vannkraftverk. Videre må de samlede ulempene ikke være av et slikt omfang at de overskrider fordelene ved tiltaket. NVE kan sette krav om avbøtende tiltak som del av konsesjonsvilkårene for å redusere ulempene til et akseptabelt nivå.

NVE har i sin vurdering lagt vekt på at tiltakene vil redusere et større sammenhengende naturområde med urørt preg i en del av landet som har få områder med slike kvaliteter igjen. Store tekniske inngrep i et område med urørt preg i det åpne landskapet ovenfor tregrensen er med på å forsterke konfliktene til allmenne interesser, som landskap, friluftsliv og biologisk mangfold. Leiråvatnet og øvre deler av Leneselva utgjør et markant landskapselement i det åpne fjell- og myrområdet. Både Melslættelva/Haugaelva og Leneselva innehar bestander av ål, laks og sjørørret, dette er arter/bestander, som det må tas spesielle hensyn til i de vurderingene som blir gjort.

Hovedtyngden av tekniske inngrep er planlagt i de høyreliggende områdene, noe som vil medføre til dels store sår i landskapet. Regulering av Leiråvatnet vil føre til at noe lyng og vegetasjon vil bli neddemmet. I tillegg er deler av vatnet relativt grunt, og reguleringen vil kunne framstå som skjemmende, og landskapet vil miste sitt preg av urørthet. I følge tall fra søker vil reguleringen gi 0,2 og 0,8 GWh/år i økt produksjon i hhv. Leiråvatnet og Leneselva kraftverk. NVE mener denne nytteeffekten er begrenset.

Overføring av Melslættelva til Leiråvatnet vil påvirke Melslættelva/Haugaelva som er kategorisert som et viktig bekkedrag med B-verdi med fiskeinteresser i den nedre anadrome delen av Haugaelva. Denne overføringen sammen med borehull og riggplass vil påvirke mye av det samme landskapsrommet som reguleringen av Leiråvatnet.

Leneselva renner ut fra Leiråvatnet. Leneselva er registret som et viktig bekkedrag med C-verdi, over en strekning på 1,6 km. I tillegg er det registrert to bekkekløfter med C-verdi og gråor-heggeskog med B-verdi langs den berørte strekningen i Leneselva. NVE mener at en utbygging av Leiråvatnet kraftverk i stor grad vil berøre disse verdiene. I tillegg er Leiråvatnet kraftverk planlagt i et åpent område og vil bli synlig i et stort landskapsrom.

Tiltaket som omsøkt i sin helhet vil gi store negative virkninger, og vi mener at ulempene blir så store at de overstiger fordelene ved tiltaket. Samlet sett mener NVE at reguleringen av Leiråvatnet og overføring av Melslættelva og Skratlhaugdalsbekken vil gi skader og ulemper av betydning for allmenne interesser. Deler av tiltaket, fra planlagt inntaksdam til Leneselva kraftverk og ned til anadrom strekning ligger skjult nede i skogen og lite synlig fra omgivelsene. Her er det bra med vegetasjon og større muligheter for revegetering og andre avbøtende tiltak. Konfliktene knyttet til denne delen av prosjektet anser vi som betydelig lavere.

Med vilkår om slipp av minstevannføring, krav om omløpsventil, samt kraftverksutløp ovenfor anadrom strekning, mener vi at en utbygging av Leneselva kraftverk uten overføringer og regulering av Leiråvatnet kan aksepteres.

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene ved Leneselva kraftverk er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Blåfall AS tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Leneselva kraftverk uten overføring av Melslættelva og regulering av Leiråvatnet. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at ulempene ved regulering av Leiråvatnet, overføring av Melslættelva og Skratlhaugdalsbekken og bygging av Leiråvatnet kraftverk er større enn fordelene. Kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt. NVE avslår derfor søknad fra Blåfall AS om disse tiltakene.

Innhold

Sammendrag	1
Søknad	4
Høring og distriktsbehandling	9
Innsigelse	10
NVEs vurdering	11
NVEs konklusjon	17
Forholdet til annet lovverk	19
Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven	20
Vedlegg	23

Fylkesmannen har fremmet innsigelse til søknaden. Saken vil derfor bli oversendt til Olje- og energidepartementet med mindre Fylkesmannen trekker innsigelsen i løpet av klageperioden.

Søknad

NVE har mottatt følgende søknader fra Blåfall AS, den 31.3.2014:

«Blåfall AS ønsker å utnytte deler av fallet i Leneselva i Hemne kommune i Sør-Trøndelag, og søker herved om følgende tillatelser:

I. Etter vannressursloven, jf. 8, om tillatelse til:

- *Å bygge Leiråvatnet kraftverk*
- *Å regulere Leiråvatnet mellom LRV på kote 318 og HRV på kote 319,5*
- *Å overføre vann fra Skratlhaugdalsbekken og Melslættelva til Leiråvatnet.*

II. Etter energiloven om tillatelse til:

- *Bygging og drift av Leiråvatnet kraftverk, med tilhørende koblingsanlegg og kraftlinjer som beskrevet i søknaden.*

Blåfall AS ønsker å utnytte deler av fallet i Leneselva i Hemne kommune i Sør-Trøndelag, og søker herved om følgende tillatelser:

III. Etter vannressursloven, jf. 8, om tillatelse til:

- *Å bygge Leneselva kraftverk*
- *Å regulere Leiråvatnet mellom LRV på kote 318 og HRV på kote 319,5*
- *Å overføre vann fra Melslættelva til Leiråvatnet.*

IV. Etter energiloven om tillatelse til:

- *Bygging og drift av Leneselva kraftverk, med tilhørende koblingsanlegg og kraftlinjer som beskrevet i søknaden.»*

Leiråvatnet kraftverk, endelig omsøkte hoveddata

TILSIG		Hovedalternativ
Nedbørfelt	km ²	18
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	33,1
Spesifikk avrenning	l/(s·km ²)	58,3
Middelvannføring	l/s	1050
Alminnelig lavvannføring	l/s	70
5-persentil sommer (1/5-30/9)	l/s	540
5-persentil vinter (1/10-30/4)	l/s	77
KRAFTVERK		
Inntak	moh.	319
Avløp	moh.	180
Lengde på berørt elvestrekning	m	4100
Brutto fallhøyde	m	139
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	0,31
Slukeevne, maks	l/s	2300
Minste driftsvannføring	l/s	100
Planlagt minstevannføring, sommer	l/s	70
Planlagt minstevannføring, vinter	l/s	70
Tilløpsrør, diameter	mm	1100
Tilløpsrør/tunnel, lengde	m	2850
Installert effekt, maks	MW	2,4
Brukstid	timer	3600
MAGASIN		
Magasinvolum	mill. m ³	1,3
HRV	moh.	319,5
LRV	moh.	318
PRODUKSJON		
Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh	3,6
Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)	GWh	5,0
Produksjon, årlig middel	GWh	8,6
ØKONOMI		
Utbyggingskostnad	mill.kr	45,5
Utbyggingspris/med utbygging av Leneselva	kr/kWh	5,30/4,40

Leiråvatnet kraftverk, elektriske anlegg

GENERATOR		
Ytelse	MVA	2,4
Spenning	kV	0,69
TRANSFORMATOR		
Ytelse	MVA	2,7
Omsetning	kV/kV	0,69/22
NETTILKNYTNING (kraftlinjer/kabler)		
Lengde		1,7
Nominell spenning	kV	22
		Jordkabel

Leneselva kraftverk, endelig omsøkte hoveddata

TILSIG		Hovedalternativ
Nedbørfelt	km ²	28,4
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	50,1
Spesifikk avrenning	l/(s·km ²)	56,0
Middelvannføring	l/s	1560
Alminnelig lavvannføring	l/s	109
5-persentil sommer (1/5-30/9)	l/s	82
5-persentil vinter (1/10-30/4)	l/s	117
KRAFTVERK		
Inntak	moh.	178
Avløp	moh.	30
Lengde på berørt elvestrekning	m	2000
Brutto fallhøyde	m	148
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	0,34
Slukeevne, maks	l/s	3500
Minste driftsvannføring	l/s	150
Planlagt minstevannføring, sommer	l/s	110
Planlagt minstevannføring, vinter	l/s	110
Tilløpsrør, diameter	mm	1250
Tilløpsrør/tunnel, lengde	m	1850
Installert effekt, maks	MW	4,0
Brukstid	timer	3350
MAGASIN		
Magasinivolum	mill. m ³	1,3
HRV	moh.	319,5
LRV	moh.	318
PRODUKSJON		
Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh	5,4
Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)	GWh	8,0
Produksjon, årlig middel	GWh	13,4
ØKONOMI		
Utbyggingskostnad	mill.kr	52
Utbyggingspris	kr/kWh	3,88

Leneselva kraftverk, elektriske anlegg

GENERATOR		
Ytelse	MVA	4,0
Spenning	kV	0,69
TRANSFORMATOR		
Ytelse	MVA	4,45
Omsetning	kV/kV	0,69/22
NETTILKNYTNING (kraftlinjer/kabler)		
Lengde	m	170
Nominell spenning	kV	22
		Jordkabel

Om søker

Tiltakshaver for Leiråvatnet og Leneselva kraftverk er Blåfall AS. Blåfall AS har inngått avtale med grunneierne om fallrettighetene og berørte grunneiere rundt Leiråvatnet.

Beskrivelse av området

Leneselva kraftverk planlegges i Leneselva i Hemne kommune i Sør- Trøndelag. Øvre del av tiltaksområdet ved Leiråvatnet, og overføringene av Skratlhaugdalsbekken og Melslættelva ligger i åpent fjellhei og myrlandskap. Landskapet fremstår som relativt urørt, med noen få hytter som ligger spredt ved Leiråvatnet og langs vassdraget. Nedre del av vassdraget består av skog og frodig vegetasjon.

Teknisk plan

Reguleringer

Det er søkt om å regulere Leiråvatnet med 1,5 meter. Reguleringen vil utnyttes i begge kraftverkene. Dette er planlagt med 0,5 meter oppdemming og 1 meter senkning ved å bygge en betongterskel med luke i utløpet. Reguleringen vil gi samlet en gevinst på 1,0 GWh/år dersom begge kraftverkene blir bygget.

Overføringer

Det er søkt om å overføre to bekker til Leiråvatnet, Skratlhaugdalsbekken og Melslættelva. Skratlhaugdalsbekken renner naturlig inn i Leneselva nedenfor det planlagte inntaket til Leiråvatnet kraftverk. Det er derfor ikke nødvendig å overføre Skratlhaugdalsbekken dersom bare Leneselva kraftverk blir bygd. Skratlhaugdalsbekken vil bli overført via et bekkeinntak på kote 349. Vannveien vil bli 750 meter lang og vil føres via et 400 mm rør nedgravd i grøft fram til Leiråvatnet. For å overføre Melslættelva vil det bli behov for å etablere en to meter høy og 10-12 meter lang terskel nedstrøms Skardsetervatnet på kote 334. Derfra vil vannveien fram til Leiråvatnet gå via en 650 meter lang boresjakt og 150 meter med nedgravde rør det siste stykket til Leiråvatnet. Diameter på sjakt og rør blir 700 mm. Overføringen av Melslættelva vil gi en samlet gevinst i underkant av 10 GWh/år og Skratlhaugdalsbekken 1,5 GWh/år dersom begge kraftverkene blir bygd.

Inntak

Inntaket til Leiråvatnet kraftverk er planlagt som en betongterskel med coanda-rister på kote 319 i et relativt snaut flatt myrområde med noe fjell i dagen. Damhøyden er beregnet til ca. 2 meter og lengden ca. 15 meter. For å kunne regulere Leiråvatnet må det i tillegg bygges en baktterskel tilknyttet inntaket, med overløp på kote 119,5

Inntaket til Leneselva er planlagt nedenfor skoggrensen, på kote 178, der det er godt med vegetasjon og elva er noe nedsenket i terrenget.

Vannvei

Fra inntaket til Leiråvatnet kraftverk vil driftsvannet føres inn i et 2850 meter langt GRP-rør med en indre diameter 1100 mm. Tilløpsrøret er planlagt nedgravd i jordgrøft der det er god overdekning og ev. sprengt ned der det er tynt løsmassedekke. Rørtraseen går stort sett i relativt åpent myrlandt terreng og vil bli godt synlig i et stort landskapsrom. Ved Leiråvatnet er det grunnlendt, og her må en regne

med noe fjellsprenging for rørgrofta. Største bredde på grofta beregnet til 3 meter og rørgaten om lag 20 meter.

Fra inntaket til Leneselva kraftverk vil driftsvannet føres inn i et 1850 meter langt GRP-rør med en indre diameter 1250 mm. Tilløpsrøret er planlagt nedgravd i jordgrøft der det er god overdekning og ev. sprengt ned der det er tynt løsmassedecke. Rørtraseen går stort sett i nede i skogen og vil bli lite synlig fra omkringliggende omgivelser. Største bredde på grofta beregnet til 3 meter og rørgaten om lag 20 meter.

Kraftstasjon

Leiråvatnet kraftstasjon er planlagt nordvest for elva på kote 180, rett oppstrøms det planlagte inntaket til Leneselva kraftverk. Kraftstasjonen er planlagt med en peltonturbin med effekt på 2,4 MW og maksimal slukeevne på 2300 l/s. Generatoren vil ha en ytelse på 2,4 MW og 2,7 MVA. Omsetningen vil gå fra 0,69 kV på generatoren til 22 kV på utgående linje.

Leneselva kraftstasjon er planlagt øst for elva på kote 30. Stasjonen vil ligge godt skjermet og lite synlig i terrenget. Vannet vil bli ført tilbake til Leneselva via en kort avløpskanal. Kraftstasjonen er planlagt med en peltonturbin med effekt på 4,0 MW og maksimal slukeevne på 3500 l/s. Generatoren vil ha en ytelse på 4,0 MW og 4,45 MVA. Omsetningen vil gå fra 0,69 kV på generatoren til 22 kV på utgående linje.

Nettilknytning

Leiråvatnet kraftverk vil bli tilknyttet eksisterende nett med en ca. 1700 meter lang jordkabel. Kabelen vil bli lagt i felles grøft med tilløpsrøret til Leneselva kraftverk.

Leneselva kraftverk vil bli tilknyttet eksisterende nett med en ca. 170 meter lang jordkabel som følger nedre del av rørtraseen.

Det er ikke tilstrekkelig kapasitet til å ta imot kraften fra de planlagte kraftverkene under dagens forhold.

Veier

Fra kommunal vei er det planlagt en 150 meter lang tilkomstvei til Leneselva kraftverk. Fra denne kraftstasjonen vil det bli anlagt en midlertidig anleggsvei på 1,9 km som følger rørgata til Leneselva kraftverk opp til Leiråvatnet kraftverk. Dersom Leiråvatnet kraftverk blir bygd vil denne veien fungere som adkomstvei til kraftverket. Fra Leiråvatnet kraftstasjon planlegges det å etablere en 2,9 km lang midlertidig anleggsvei langs rørtraseen opp til planlagt inntak.

Massetak og deponi

I følge søknaden er det begrenset med behov for masseuttak og deponi for prosjektene. Årsaken er at massene vil benyttes til tildekking av rør og anleggelse av permanent skogsbilveg.

Arealbruk

Ved en ev. utbygging vil det være behov for rørtrasé og midlertidige og permanente anlegg. Blant de midlertidige anleggene er riggområder og sedimentbasseng på ca. 2 daa. Midlertidige veier vil kreve et areal på om lag 23,9 daa (17,4 for Leiråvatnet kraftverk). Videre vil tilløpsrørene kreve et areal på ca. 94 daa (57 daa for Leiråvatnet kraftverk). De permanente arealbehovene er hovedsakelig knyttet til inntak, stasjonsområdene og veier. Kraftstasjonene vil kreve ca. 1 daa på hvert kraftverk, samt

riggområder på 0,5 daa for hvert tiltak. Permanente veier vil kreve et areal på 13,4 daa (11 daa for Leiråvatnet kraftverk). Permanent arealbehov for inntaksområdene er beregnet til 0,5 på hvert inntak. Her vil det også være behov for midlertidig areal på 1-2 daa ved hvert inntaket. Det er planlagt to overføringer, Melslættelva og Skratlhaugdalsbekken. Melslættelva vil føre til et midlertidig arealbehov på om lag 4 daa og et permanent behov på ca. 1 daa. Skratlhaugdalsbekken vil føre til et midlertidig arealbehov på om lag 20 daa og et permanent behov på ca. 1 daa.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

I kommunens arealdel er tiltaksområdet oppgitt som LNF-område.

Samlet plan (SP)

Prosjektet er ikke omfattet av samlet plan for vassdrag.

Verneplan for vassdrag

Vassdraget er ikke vernet gjennom verneplan for vassdrag.

Nasjonale laksevassdrag

Leneselva er ikke en del av et nasjonalt laksevassdrag.

Andre verneområder

Det foreligger ingen kjente verneplaner eller spesielle restriksjoner for influensområde.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. NVE var på befaring i området den 19.11.2014 sammen med representanter for søkeren, kommunen, Fylkesmannen og brukere av området. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

Høringspartenes egne oppsummeringer er referert der hvor slike foreligger. Andre uttalelser er forkortet av NVE. Fullstendige uttalelser er tilgjengelige via offentlig postjournal og/eller NVEs nettsider.

NVE har mottatt følgende kommentarer til søknaden:

Hemne Kommune fattet følgende vedtak den 14.10.2014:

«Hemne kommune vektlegger den samfunnsmessige nytten i de planlagte vassdragsutbyggingene og tilrår ovenfor NVE at konsesjonssøknadene for Leiråvatnet og Leneselva kraftverk godkjennes. De planlagte avbøtende tiltak vil medføre at de synlige inngrepene i naturen reduseres betraktelig. Det bør avklares hvilke konsekvenser det har for all næringsvirksomhet at en vannforflytting fra et vassdrag til et annet, samt at det ikke oppstår konflikt med AquaGens vannbehov fra Haugaelva. Hemne kommune oppfordrer til at det settes en miljøtilpasset vannføring i berørte vassdrag som sikrer gyteforhold og

tilstrekkelig fuktforhold og flomdynamikk for tilstøtende verdifull natur. Det bør vurderes å forskyve perioden med stabil vannføring i Leiråvatnet for å bedre treffe rugetiden til storlom.

Kraftverkene med tilhørende regulering og vannoverføringer er planlagt i Landbruk Natur og Friluftsliv (LNF) sone 1, og delvis innenfor hensynssone for viktige natur- og friluftsinnteresser i kommuneplanens arealdel. Tiltakene er i strid med formålet og det er behov for dispensasjonsbehandling fra kommuneplanen dersom tiltakene skal gjennomføres.»

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag frarår bygging av kraftverkene og varsler innsigelse dersom søknaden innvilges på foreliggende grunnlag. Hovedbegrunnelsene er den allerede høye belastningen fra vannkraft på området, det betydelige tapet av områder med uberørt natur for regionen, potensiell skade på rødlistearter samt at influensområdet for begge prosjekt så godt som i sin helhet ligger innenfor viktige naturområder.

Vitsømarka/Dalum utmarkslag er ikke fornøyd med tiltakshavers framgangsmåte ved søknad om overføringen av Melslættelva. De påpeker at det er uheldig at utmarkslaget først ble involvert etter at konsesjonssøknaden var ferdig utformet. Det er derfor knyttet usikkerhet til om flertallet i utmarkslaget er for eller mot den ev. utbyggingen.

Odd Moe er grunneier av felles mark ved Leiråvatnet og Leneselva. Han gjør oppmerksom på at han ikke var informert om prosessen før kunngjøringen dukket opp i Søvesten.

Ola Magne Taftø er grunneier og påpeker at tiltakshaver som minstekrav må kontakte grunneiere og rettighetshavere i området slik at de kan uttale seg.

Marit Sødal påpeker at deres hytte ligger ved Svortjønna som får sin vanntilførsel fra Leiråvatnet. Hun påpeker at det er knyttet friluftsinnteresser til både Leneselva og Svortjønna. Hun er bekymret for at området som fremstår som uberørt vil bli forringet landskapsmessig, for friluftslivet og for biologisk mangfold, dersom kraftverkene blir bygd.

Innsigelse

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag (FM) har fremmet innsigelse til tiltaket. NVE holdt innsigelsesmøte med FM den 26.6.2015. Vi viser til referat fra møtet for en redegjørelse av innsigelsesgrunnlaget. Hovedpunktene er også oppsummert og vurdert i kapittelet om naturmangfold i NVEs vurdering under.

NVEs vurdering

Hydrologiske virkninger av utbyggingen

Leiråvatnet og Leneselva kraftverk utnytter et nedbørfelt på hhv 18 km² og 28,4 km² ved inntakene, og middelvannføringen er beregnet til hhv 1,08 og 1,59 m³/s. Effektiv innsjøprosent for Leiråvatnet kraftverk er beregnet til 5,8 % og for Leneselva kraftverk 1,6 %. Avrenningen er stabil fra år til år med flommer hele året. Laveste vannføring opptrer gjerne om vinteren. 5-persentil sommer- og vintervannføring er beregnet til henholdsvis 54 og 77 l/s for Leiråvatnet kraftverk og 82 og 117 l/s for Leneselva kraftverk. Alminnelig lavvannføring for vassdraget ved inntakene til Leiråvatnet og Leneselva kraftverk er beregnet til hhv 70 og 109 l/s. Maksimal slukeevne i Leiråvatnet kraftverk er planlagt til 2,3 m³/s og minste driftsvannføring 0,1 m³/s. Maksimal slukeevne i Leneselva kraftverk er planlagt til 3,5 m³/s og minste driftsvannføring 0,15 m³/s. Det er foreslått å slippe en minstevannføring på 70 l/s hele året for Leiråvatnet kraftverk og 111 l/s for Leneselva kraftverk. Ifølge søknaden vil dette medføre at 81 % av tilgjengelig vannmengde benyttes til kraftproduksjon for begge kraftverkene.

For Leiråvatnet kraftverk tilsvarer maksimal slukeevne 219 % av middelvannføringen, og med foreslått minstevannføring på 70 l/s hele året vil dette gi en restvannføring på ca. 200 l/s rett nedstrøms inntaket som et gjennomsnitt over året. Det meste av dette vil komme i flomperioder. De store flomvannføringene blir i liten grad påvirket av utbyggingen. Ifølge søknaden vil det være overløp over dammen 45 dager i et middels vått år. I 98 dager vil vannføringen være under summen av minste driftsvannføring og minstevannføring og derfor for liten til at det kan produseres kraft, slik at kraftstasjonen må stoppe og hele tilsiget slippes forbi inntaket. Tilsiget fra restfeltet vil i gjennomsnitt bidra med 540 l/s ved kraftstasjonen.

For Leneselva kraftverk tilsvarer maksimal slukeevne 220 % av middelvannføringen og med foreslått minstevannføring på 111 l/s hele året, vil dette gi en restvannføring på ca. 300 l/s rett nedstrøms inntaket som et gjennomsnitt over året. Det meste av dette vil komme i flomperioder. De store flomvannføringene blir i liten grad påvirket av utbyggingen. Ifølge søknaden vil det være overløp over dammen 44 dager i et middels vått år. I 100 dager vil vannføringen være under summen av minste driftsvannføring og minstevannføring og derfor for liten til at det kan produseres kraft, slik at kraftstasjonen må stoppe og hele tilsiget slippes forbi inntaket. Tilsiget fra restfeltet vil i gjennomsnitt bidra med 80 l/s ved kraftstasjonen.

NVE mener at omsøkte slukeevner ivaretar noe av vassdragets naturlige vannføringsdynamikk ved at det er overløp et visst antall dager i året.

Produksjon og kostnader

Etter høring og NVEs befaring har NVE bedt Blåfall AS om å spesifisere for de enkelte tiltakene og hvilke betydning disse har for prosjektene både når det gjelder kraftproduksjon og kostnader. Tabell fra Blåfall AS er limt inn under:

«Kostnader og kraft for Leiråvatnet Kraftverk:	<i>GWh</i>	<i>mill. kr</i>	<i>kr/kWh</i>
<i>Uten regulering og overføringer</i>	<i>1,4</i>	<i>19</i>	<i>13,57</i>
<i>Med regulering</i>	<i>1,6</i>	<i>20</i>	<i>12,50</i>

<i>Med regulering og overføring av Melslættelva</i>	6,9	39	5,65
<i>Med regulering og begge overføringene.</i>	8,6	45,5	5,29
<i>Uten regulering, med overføring av Mælslettelva</i>	6,2	38	6,13
<i>Uten regulering, med overføring av Skratlhaugdalsbekken</i>	3	25	8,33

Kostnader og kraft for Leneselva Kraftverk:

<i>Uten regulering og overføringer</i>	7,2	30,8	4,28
<i>Med regulering</i>	8	32,8	4,10
<i>Med regulering og overføring av Melslættelva</i>	13,4	52	3,88
<i>Uten regulering, med overføring av Mælslettelva</i>	12,1	50	4,13

Kostnader og kraft (GWh) for Leiråvatnet og Leneselva Kraftverk:

<i>Uten regulering og overføringer</i>	8,6	49,8	5,79
<i>Med regulering, uten overføringer</i>	9,6	50,8	5,29
<i>Med regulering og overføring av Melslættelva</i>	19,9	81,1	4,08
<i>Med regulering og begge overføringene.</i>	22	87,6	3,98
<i>Uten regulering, med overføring av Mælslettelva</i>	18,3	80,1	4,38
<i>Uten regulering, med overføring av Skratlhaugdalsbekken</i>	10,1	74,8	7,41»

Tabellen illustrerer at Leiråvatnet kraftverk trolig er avhengig av at Blåfall AS får konsesjon til å gjennomføre alle tiltak i området dersom det skal være lønnsomt. Tabellen viser at særlig Melslættelva vil bidra med en betydelig mengde med vann til kraftverkene. Leneselva kraftverk ser ut til å kunne være lønnsomt uten øvrige inngrep.

Naturmangfold

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen, plikter etter naturmangfoldloven § 7 å vurdere planlagte tiltak opp mot naturmangfoldlovens relevante paragrafer. I NVEs vurdering av søknadene om Leiråvatnet og Leneselva kraftverk legger vi til grunn prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 samt forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger er basert på den informasjonen som er lagt fram i søknaden, miljørapport, høringsuttalelser, samt NVEs egne erfaringer. NVE har også gjort egne søk i tilgjengelige databaser som Naturbase og Artskart den 9.6.2015. Etter NVEs vurdering er det innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne vurdere tiltakets omfang og virkninger på det biologiske mangfoldet og fatte vedtak. Samlet sett mener NVE at sakens kunnskapsgrunnlag er godt nok utredet, jamfør naturmangfoldloven § 8.

I influensområdet til Leiråvatnet og Leneselva kraftverk er det registrert sju rødlistarter i og nær influensområdet.

Ål (VU i rødlista) er kjent fra både Leiråvatnet og Leneselva. Dersom det blir sluppet tilstrekkelig minstevannføring hele året og vandringsvei for ål blir ivaretatt både ved oppvandring og utvandring mener NVE at tiltaket kan aksepteres med tanke på denne arten. NVE legger betydelig vekt på at ål ikke skal kunne gå inn i turbinene på kraftstasjonen dersom det gis konsesjon.

Det er registrert elvemusling (VU) ved utløpet av Leneselva. Dette funnet gjelder en musling 50 meter sør for utløpet av Leneselva. Leneselva er ikke undersøkt for elvemusling. Foringelse og ødeleggelse av leveområder er den største trusselen mot arten. Fylkesmannen viser også til funnet av elvemusling i Rovatnet utenfor Leneselva, og at dette kan indikere at det kan finnes elvemusling i Leneselva. Fylkesmannen mener derfor at det bør utredes nøye. Blåfall AS har i sin kommentar til Fylkesmannen påpekt at forholdene i Leneselva er av en slik karakter at sannsynligheten for å finne elvemusling ovenfor vandringshinder til anadrom fisk er små. Etter NVEs sluttbefaring ble det vurdert om det skulle settes krav om tilleggsundersøkelser. For at NVE skal pålegge slike undersøkelser må det være et visst potensiale for at arten finnes og at den blir negativt berørt. Mellom kraftstasjonen og inntaket i Leneselva kraftverk er det storsteinet og stritt. NVE anser det som lite sannsynlig at dette er et særlig egnet leveområde for elvemusling. Ovenfor inntaket er det noen slakere områder med noe mer grus og småstein. Dette er områder som ligger godt ovenfor vandringshinder i Leneselva, og vi anser det som lite sannsynlig at elvemuslingen har spredd seg oppover i vassdraget. De største koloniene av elvemusling, med flere tusen individer, i Rovatnet og tilhørende elver ble funnet på nordsiden i Åelva. NVE mener i alle saker at vannlevende organismer må ivaretas i tilstrekkelig grad også etter en utbygging. Dersom det blir gitt konsesjon til bygging av kraftverkene vil det bli satt krav om slipp av minstevannføring. Etter vårt syn vil dette ivareta eventuelle muslinger på en god måte.

Det er tre vassdragstilknyttede fuglearter registrert i tiltaksområdet. Storlom (LC) og fiskemåke (NT) er registrert i Leiråvatnet og Skardsetervatnet. Storspove (VU) er registrert ved Leneselva. Av disse artene vurderer NVE at det er storlom som kan bli mest berørt av en ev. utbygging som omfatter regulering av Leiråvatnet. Habitatforringelse er den største trusselen mot opprettholdelsen av

storlombestanden. Storlomen begynner vanligvis å trekke inn til hekkeplassene fra slutten av april eller senere når vannene er isfrie. Eggene legges fra først i mai til først i juli og rugetiden er 4 uker. Ungene forlater reiret i løpet av et par døgn, men kan bruke reiret til hvile og varme den første tiden. NVE mener generelt at de negative konsekvensene for storlom i stor grad kan reduseres ved at regulerte vann holder en jevn høy vannstand med små variasjoner i rugetiden og et par uker etter at ungene har kommet på vatnet. Et slikt avbøtende tiltak vil i så fall kreve at vannstanden i Leiråvatnet holdes på HRV i en lengre periode. I oppfyllingsperioden fra april og ut juli vil i så fall vil begge kraftverkene miste den ekstra regulerbare kraften fra magasinet. Under befaring kunne NVE observere at Leiråvatnet innehar en del små øyer, holmer og skjær. Dette er potensielt gode rugeplasser for vanntilknyttede fugler da dette gir en naturlig beskyttelse mot predasjon. En oppdemming på 0,5 meter vil med stor sannsynlighet ha virkning på potensielle hekkelokaliteter for storlom. Storlomen har vært rødlistet som nært truet fram til 2015. I ny rødliste fra 2015 står storlomen oppført med en livskraftig bestand. NVE mener ev. påvirkning på fuglebestanden samlet sett er av begrenset betydning. Med avbøtende tiltak mener NVE reguleringen av Leiråvatnet er akseptabelt når det gjelder påvirkning på fuglelivet.

Det er også observert gaupe (EN) i området. Gaupa vil kunne tilpasse seg en ev. utbygging da den benytter et såpass stort område at den kan unngå utbyggingen i anleggsfasen. NVE er likevel oppmerksom på at større urørte sammenhengende områder som dette, er av en viss verdi for gaupa.

Leneselva er registrert som viktig bekkedrag med C-verdi, og ifølge Naturbase starter denne naturtypen 1,6 km nedstrøms Leiråvatnet og strekker seg helt til utløpet i Rovatnet. Det er registrert to bekkekløfter med C-verdi og en gråor-heggeskog med B-verdi langs den berørte strekningen i Leneselva. I Skratlhaugdalsbekken er det registrert en bekkekløft med C-verdi. I Miljødirektoratets naturbase er det registrert flere naturtyper langs Melslættelva/Haugaelva. Ved planlagt inntak for overføringen av Melslættelva ligger en rikmyr med B-verdi og litt lengre ned en intakt lavlandsmyr med C-verdi. I tillegg er det registrert en fossesprøytzone i Melslættfossen. I følge Fylkesmannens høringsuttalelse tilhører fossesprøytsonen i Melslættfossen naturtypen fosseberg og fosse-enger, som er registrert som nær trua i Rødlista for naturtyper. Fylkesmannen gjør oppmerksom på at det kun er 9 slike fossesprøytsoner i Trøndelag, hvorav én av disse ligger i Hemne kommune, og at OED har gjort oppmerksom på at Norge har et internasjonalt ansvar for å ivareta denne naturtypen. Lengre ned renner Melslættelva/Haugaelva forbi et nytt område registrert som rikmyr og en gråor-heggeskog, begge med B-verdi. I det samme området, 4,4 km nedstrøms Skardsetervatnet, begynner en lengre strekning der elva er registrert som viktig bekkedrag med verdi B, over en strekning på om lag 8 km.

NVE mener at tiltakene vil gi negative virkninger på viktige naturtyper i området. Særlig overføringen av Melslættelva vil kunne føre til store virkninger. Inntaket til overføringen er planlagt med inngrep i naturtypen rikmyr med B-verdi. Overføringen av nedbørfeltet er beregnet til 9,4 km². En slukeevne på 1240 l/s, over 200 % av middelvannføringen, vil fraføre en betydelig del av vannføringen i fossesprøytsonen i Melslættfossen. Denne fraføringen vil også redusere vannføringen på hele strekningen på 8 km som er registrert som viktig bekkedrag med B - verdi.

Overføringen av Skratlhaugdalsbekken er det tiltaket som vil ha minst påvirkning på verdifulle naturtyper i området. Overføringen vil redusere vannføringen for naturtypen bekkekløft (C-verdi) som ligger ca. 300 meter nedstrøms inntaket.

Når det gjelder naturtypen gråor-heggeskog (B-verdi) er det særlig rørgaten og kraftverket til Leiråvatnet kraftverk som vil kunne berøre denne naturtypen negativt. Fra inntaket til Leneselva kraftverk og fram til selve kraftverkstasjonen er det registrert to bekkekløfter med C-verdi og en gråor-

heggeskog med C verdi. Av disse naturtypene er det bekkeløftene NVE vurderer å kunne bli negativt påvirket. Dersom det gis konsesjon er det av betydning at det slippes en helårlig minstevannføring slik at bekkedraget opprettholder en viss fuktighet.

Haugaelva er i søknaden oppgitt til å være anadrom på de nederste 1,2 km, mens Leneselva er anadrom på de nederste 600 m. Leneselva har gode tettheter av laks- og ørretunger og er beskrevet som en av de viktigste gyte- og oppvekstelvne til Rovatnet. Rovatnet er registrert som en viktig overvintringsplass for sjørret i Hemnfjorden.

Norge har et spesielt ansvar for å opprettholde levedyktige bestander av atlantisk laks, og i 2003 opprettet Stortinget nasjonale laksefjorder og laksevassdrag som et av flere tiltak for å verne villaksen. Det ble da også konkludert at det var nødvendig med en rekke andre tiltak, som kalking, bekjempelse av gyro, genbankvirksomhet, FoU, lakseovervåkning og reguleringer i laksefiske. De siste årene har også sjørreten fått mye oppmerksomhet. Ifølge Miljødirektoratet har fangstene av sjørret blitt kraftig redusert i perioden 2004 – 2013. De to siste årene har fangstene på Vestlandet og i Midt-Norge vært nede i omtrent en firedel av gjennomsnittet for perioden 1993 – 2003. I enkelte regioner viser overvåking at bestandene er så reduserte at de er truet av utryddelse. Samtidig er det et nasjonalt mål at de ville bestandene av anadrom laksefisk skal opptre i levedyktige bestander. Målet gjelder alle vassdrag der artene finnes i selvreproduserende bestander, og det skal være et naturlig høstbart overskudd. Den største, kjente trusselen mot sjørret er lakselus, men tilbakegangen skyldes også flere andre forhold, blant annet vassdragsreguleringer og andre fysiske inngrep i vassdrag. Det er uvisst hvordan overføringen av Melslættelva vil påvirke forholdene for fisk i Haugselva, men en må anta at fraføring av et relativt stort nedbørfelt vil være en ulempe for de anadrome bestandene i vassdraget. Leneselva kraftverk har utløp i øvre del av anadrom strekning i Leneselva ved vandringshinder. NVE mener at etablering av Leneselva kraftverk kan aksepteres med tanke på anadrom fisk dersom overføringen av Melslættelva utelates og det settes vilkår om omløpsventil i kraftverket.

En utbygging som omsøkt vil etter NVEs mening ikke være i direkte konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper og økosystemer gitt i naturmangfoldloven § 4 eller forvaltningsmålet for arter i naturmangfoldloven § 5, men påvirkningen er til sammen såpass stor at det er av betydning for konsesjonsspørsmålet.

NVE har også sett påvirkningen fra kraftverkene i sammenheng med andre påvirkninger på naturtypene, artene og økosystemet, jf. naturmangfoldloven § 10. Regionen er noe preget av kraftverksutbygginger i tillegg til at flere er omsøkt. Tiltaksområdet er et av de få vassdragene i området som ikke er særlig påvirket av vassdragsinngrep sammen med nabovassdragene Todalselva og Gjelavassdraget som er vernede vassdrag. Både Melslættbekken, Haugaelva, Skratlhaugdalsbekken og Leneselva innehar mange av de samme naturtypene, og NVE er av den oppfatning at en utbygging med regulering og overføringer som omsøkt vil ha en uheldig påvirkning, da flere naturtypelokaliteter av samme kategori blir påvirket. Den samlede belastningen anses som så stor at den er av betydning for konsesjonsspørsmålet.

Etter NVEs vurdering foreligger det tilstrekkelig kunnskap om virkninger tiltaket kan ha på naturmiljøet, og NVE mener at naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) ikke skal tillegges særlig vekt.

Avbøtende tiltak og utformingen av tiltaket vil spesifiseres nærmere i våre merknader til vilkår dersom det blir gitt konsesjon. Tiltakshaver vil da være den som bærer kostnadene av tiltakene, i tråd med naturmangfoldloven §§ 11-12

Landskap og friluftsliv

Området som blir berørt har spesielle opplevelseskvaliteter og er beskrevet som et turområde med jakt- og fiskemuligheter. I følge kommunens saksfremlegg ligger overføringene og reguleringen av Leiråvatnet innenfor hensynssone for viktig natur- og friluftsinntak i kommunens arealdel. Selve influensområdet berører to typer landskapsrom. Den øvre delen av tiltaket ligger i åpent myr- og fjellandskap, mens den nedre ligger noe skjult nede i skogen, der det er godt med vegetasjon. Bortsett fra noe bading og fiske av lokal bruk vil ikke inngrepene i nedre deler, mellom inntak til Leneselva kraftverk og selve kraftverket, påvirke natur og friluftsliv i særlig grad. NVE vurderer det slik at det er de øvre områdene som har størst betydning for landskap og friluftsliv. De høringsinstansene som har uttalt seg om allmenne interesser i området gjør oppmerksom på at området rundt Leiråvatnet innehar betydelige verdier for landskap og friluftsliv.

I følge konsesjonssøknaden blir området rundt Leiråvatnet benyttet til friluftsliv både i form av turgåing sommerstid, skigåing vinterstid og i forbindelse med jakt og fiske. Den Norske Turistforening har flere selvbetjente hytter i nærområdet, og Leiråvatnet ligger inntil ei turløype som går mellom to av disse hyttene.

Leiråvatnet og øvre deler av Leneselva utgjør dominerende landskapselement i det åpne fjell- og myrområdet. Helt i vannkanten av Leiråvatnet ligger 3-4 hytter og 250-300 meter fra vatnet oppe i sørsiden av Leiråvatnet ligger Lenessetra og Sophaugen, som i dag ser ut til å være benyttet som fritidsbolig. På strekningen mellom planlagt inntak og Leiråvatnet kraftverk ligger Svortjønna, et rundt og grunt lite tjønn på ca. 280 meter i diameter. Leneselva renner inn i tjønna på vestsiden og ut i nordenden. Her ligger det ei hytte, nede ved vannkanten. I følge høringsuttalelse fra Marit Sødal har denne hytta fem hjemmelshavere fra samme familie. Hytta og nærområdet rundt benyttes derfor av flere generasjoner til turgåing, fiske, børsanking og rekreasjon. Eierne av denne hytta mener at en ev. utbygging av Leiråvatnet kraftverk vil være en betydelig inngripen i området der denne fritidseiendommen ligger. Svortjønna blir i uttalelsen beskrevet som et godt fiskevann med fine bademuligheter sommerstid og fin skøyteis ved barfrost. Eierne av hytta er spesielt bekymret for at gjennomstrømningen i tjønna reduseres og fører til økt gjengroing. Eierne er også bekymret for at utbyggingen vil forringe dette uberørte naturområdet. Ut fra ortofoto kan vi se at det er noe gjengroing i Svortjønna. NVE kan ikke se bort ifra at denne gjengroingen vil kunne øke i omfang dersom Leiråvatnet kraftverk blir bygd, men gitt krav om minstevannføring, mener vi det er lite trolig. Utbyggingen vil også kunne påvirke opplevelsesverdien for brukerne med redusert vannføring i elva og større tekniske inngrep i nærområdet.

NVE legger vekt på at tiltaket vil redusere et større sammenhengende naturområde med urørt preg i en del av landet som har få områder med slike kvaliteter igjen. Store sammenhengende naturområder med urørt preg har stor verdi for naturmangfold, friluftsliv og ofte landskap. I tillegg vil de tekniske inngrepene som anleggsvei, reguleringsmagasin, overføringer, rørgate og inntaksdammer gi til dels store synlige inngrep i landskapet. Her må det også tas hensyn til at inngrepene i øvre deler av prosjektområdet skal foregå i høyereliggende åpne områder ovenfor tregrensen. Områder ovenfor tregrensen skal i følge Olje- og energidepartementets retningslinjer defineres som høyfjell. Inngrepene som planlegges oppe ved Leiråvatnet vil etter vårt syn bidra til å endre områdets status og karakter. Åpne storlandskap som området rundt Leiråvatnet skal i følge retningslinjene ses i sammenheng med urørthet. NVE mener at tiltakene samlet vil få negative konsekvenser for landskap og friluftsliv.

Brukerinteresser

I følge Hemne kommune har selskapet Aquagen AS et etablert vanninntak i Haugafossen. Vannet benyttes til selskapet sitt landanlegg for avlsarbeid og rognproduksjon for laks og ørret. Slik NVE kjenner slike landanlegg vil det være et kontinuerlig vannbehov til anlegget, og flaskehalsene kommer ofte i tørre perioder med varmt vann. Kommunen gjør oppmerksom på at Haugaelva til tider allerede har lav vannføring og at den anadrome strekningen inneholder få kulper. NVE kan ikke vurdere konkret hvilke konsekvenser en overføring av Melslættbekken vil føre til, men en må anta at fraføringen særlig vil bli merkbar i de periodene vannføringen begynner å nærme seg lavvannføring for vassdraget. NVE mener at fraføring av vann fra 1/3 av nedbørfeltet til Aquagen AS vil føre til økt press på vannressursen og kunne virke ytterligere negativt på den anadrome strekningen nedstrøms Haugafossen.

Samfunnsmessige fordeler

En eventuell utbygging av Leiråvatnet og Leneselva kraftverk etter foreliggende planer vil gi hhv 8,6 og 13,4 GWh i et gjennomsnittså, samlet 22 GWh. Disse produksjonsmengdene regnes som normalt for et småkraftverk. Småkraftverk utgjør et viktig bidrag i den politiske satsingen på fornybar energi. Det omsøkte tiltaket vil gi inntekter til søker og grunneier og generere skatteinntekter. Videre vil kraftverkene styrke næringsgrunnlaget i området og vil dermed kunne bidra til å opprettholde lokal bosetning.

Oppsummering

NVE har i sin vurdering lagt vekt på at tiltakene vil redusere et større sammenhengende naturområde med urørt preg i en del av landet som har få områder med slike kvaliteter igjen. Store tekniske inngrep i et område med urørt preg i det åpne landskapet ovenfor tregrensen er med på å forsterke konfliktene til allmenne interesser, som landskap, friluftsliv og biologisk mangfold. Leiråvatnet og øvre deler av Leneselva utgjør et markant landskapselement i det åpne fjell- og myrområdet. Både Melslættelva/Haugaelva og Leneselva innehar bestander av ål, laks og sjørørret, dette er arter/bestander, som det må tas spesielle hensyn til i de vurderingene som blir gjort.

Hovedtyngden av tekniske inngrep er planlagt i de høyreliggende områdene, noe som vil medføre til dels store sår i landskapet. Regulering av Leiråvatnet vil føre til at noe lyng og vegetasjon vil bli neddemmet. I tillegg er deler av vatnet relativt grunt, og reguleringen vil kunne framstå som skjemmende, og landskapet vil miste sitt preg av urørthet. I følge tall fra søker vil reguleringen gi 0,2 og 0,8 GWh/år i økt produksjon i hhv. Leiråvatnet og Leneselva kraftverk. NVE mener denne nytteeffekten er begrenset.

Overføring av Melslættelva til Leiråvatnet vil påvirke Melslættelva/Haugaelva som er kategorisert som et viktig bekkedrag med B-verdi med fiskeinteresser i den nedre anadrome delen av Haugaelva. Denne overføringen sammen med borehull og riggplass vil påvirke mye av det samme landskapsrommet som reguleringen av Leiråvatnet.

Leneselva renner ut fra Leiråvatnet. Leneselva er registrert som et viktig bekkedrag med C-verdi, over en strekning på 1,6 km. I tillegg er det registrert to bekkekløfter med C-verdi og gråor-heggeskog med B-verdi langs den berørte strekningen i Leneselva. NVE mener at en utbygging av Leiråvatnet kraftverk i stor grad vil berøre disse verdiene. I tillegg er Leiråvatnet kraftverk planlagt i et åpent område og vil bli synlig i et stort landskapsrom.

Tiltaket som omsøkt i sin helhet vil gi store negative virkninger, og vi mener at ulempene blir så store at de overstiger fordelene ved tiltaket. Samlet sett mener NVE at reguleringen av Leiråvatnet og overføring av Melslættelva og Skratlhaugdalsbekken vil gi skader og ulemper av betydning for allmenne interesser. Deler av tiltaket, fra planlagt inntaksdam til Leneselva kraftverk og ned til anadrom strekning ligger skjult nede i skogen og lite synlig fra omgivelsene. Her er det bra med vegetasjon og større muligheter for revegetering og andre avbøtende tiltak. Konfliktene knyttet til denne delen av prosjektet anser vi som betydelig lavere.

Med vilkår om slipp av minstevannføring, krav om omløpsventil, samt kraftverksutløp ovenfor anadrom strekning, mener vi at en utbygging av Leneselva kraftverk uten overføringer og regulering av Leiråvatnet kan aksepteres.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene ved Leneselva kraftverk er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Blåfall AS tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Leneselva kraftverk uten overføring av Melslættelva og regulering av Leiråvatnet. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Dette vedtaket gjelder kun tillatelse etter vannressursloven.

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at ulempene ved regulering av Leiråvatnet, overføring av Melslættelva og Skratlhaugdalsbekken og bygging av Leiråvatnet kraftverk er større enn fordelene. Kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt.

Øvrige forhold som er tatt opp av høringspartene gjelder i større grad krav til vilkår og avbøtende tiltak eller andre forhold som ikke er av betydning for vår konklusjon. Grunnet avslaget er ikke disse drøftet her.

Forholdet til annet lovverk

Forholdet til energiloven

Blåfall AS har framlagt planer om installasjon av elektrisk høyspentanlegg for Leneselva kraftverk som innebærer 170 meter 22 kV jordkabel til eksisterende linjenett.

Virkningene av linjetilknytningen inngår i NVEs helhetsvurdering av planene, og er ikke avgjørende for konsesjonsvedtaket.

Blåfall AS ønsker egen anleggskonsesjon, og vil sende inn egen søknad om dette når eksakt størrelse på elektriske installasjoner er klart. NVE kan da meddele egen anleggskonsesjon for kraftverket.

NVE har ikke gjort en grundig vurdering av kapasiteten i nettet, og tiltakshaver er selv ansvarlig for at avtale om nettilknytning er på plass før byggestart. NVE vil ikke behandle detaljplaner før tiltakshaver har dokumentert at det er tilgjengelig kapasitet og at kostnadsfordelingen er avklart. Slik dokumentasjon må foreligge samtidig med innsending av detaljplaner for godkjenning, jamfør konsesjonsvilkårenes post 4.

Forholdet til plan- og bygningsloven

Forskrift om byggesak (byggsaksforskriften) gir saker som er underlagt konsesjonsbehandling etter vannressursloven fritak for byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven. Dette forutsetter at tiltaket ikke er i strid med kommuneplanens arealdel eller gjeldende reguleringsplaner. Forholdet til plan- og bygningsloven må avklares med kommunen før tiltaket kan iverksettes.

Forholdet til EUs vanndirektiv i sektormyndighetens konsesjonsbehandling

NVE har ved vurderingen av om konsesjon skal gis etter vannressursloven § 8 foretatt en vurdering av kravene i vannforskriften (FOR 2006-12-15 nr. 1446) § 12 vedrørende ny aktivitet eller nye inngrep. NVE har vurdert alle praktisk gjennomførbare tiltak som vil kunne redusere skadene og ulempene ved tiltaket. NVE har satt vilkår i konsesjonen som anses egnet for å avbøte en negativ utvikling i vannforekomsten, herunder krav om minstevannføring og standardvilkår som gir vassdragsmyndighetene, herunder Miljødirektoratet/Fylkesmannen etter vilkårenes post 5, anledning til å gi pålegg om tiltak som senere kan bedre forholdene i det berørte vassdraget. NVE har vurdert samfunnsnyttene av inngrepet til å være større enn skadene og ulempene ved tiltaket. Videre har NVE vurdert at hensikten med inngrepet i form av fornybar energiproduksjon ikke med rimelighet kan oppnås med andre midler som miljømessig er vesentlig bedre. Både teknisk gjennomførbarhet og kostnader er vurdert.

Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven

Post 1: Vannslipp

Følgende data for vannføring og slukeevne er hentet fra NVEs lavvannskart og konsesjonssøknaden og lagt til grunn for NVEs konsesjon og fastsettelse av minstevannføring:

Middelvannføring	l/s	1023
*Alminnelig lavvannføring	l/s	58,9
*5-persentil sommer	l/s	87,4
*5-persentil vinter	l/s	55,1
**Maksimal slukeevne i % av middelvannføring	%	220 (2250 l/s))

*fra NVEs lavvannskart. I følge lavvannskartet gir denne regionen gode estimater av lavvannsindeksene.

**Nedskalert som følge av at overføringen utgår.

Blåfall AS foreslår et helårlig minstevannføringsslipp på 73 l/s hele året fra dam i Leneselva dersom Melslættelva ikke overføres. Dette ligger noe høyere enn den alminnelig lavvannføring, som er beregnet fra NVEs lavvannskart, for nedbørfeltet til Leneselva kraftverk.

Fylkesmannen påpeker at omsøkt minstevannføring virker noe lav. Det blir vist til bilder av elva som har en beregnet vannføring på 200 l/s der den fremstår som tilnærmet tørr. Dette skyldes at elva renner for det meste i grovt substrat med berg og kløfter.

Ingen av de andre høringsinstansene har kommentert slipp av minstevannføring konkret for nedre del av Leneselva.

NVE er enig med Fylkesmannen at vassdraget fremstår som nærmest tørt på avstand ved lave vannføringer. Samtidig ser vi at elven ligger skjult i terrenget med få brukerinteresser på strekningen mellom inntaket og kraftverk. Vi er kjent med at elva brukes noe til bading og fisking i nedre deler, samt at det er to registreringer av den fuktighetskrevede naturtypen bekkekløft bergvegg (C-verdi). NVE ser at må slippes en betydelig mengde vann, godt over 200 l/s dersom Leneselva skal opprettholde sitt vannspeil på den storsteinete delen, noe som vil gå merkbart ut over tiltakets økonomi. De allmenne interessene på strekningen er relativt beskjedne, men NVE mener likevel at det må slippes en viss minstevannføring for å opprettholde fuktigheten langs vassdraget og ivareta driv og produksjon av vannlevende organismer. Vinteren er ofte en flaskehals for faunaen i og ved vassdrag. Bunnfaunaen i rennende vann er i stor grad basert på plantemateriale som kommer fra land. Høsten er en tid med stor tilførsel av organisk plantemateriale til vassdraget. Biomassen og aktiviteten i elva er derfor også høy om vinteren. Høy metabolisme ved lave temperaturer er en tilpasning for å utnytte perioder med stor tilførsel av organisk materiale om høsten, og nedbrytningen av dette gjennom vinteren. Bunnedyrfaunaen vil påvirke både fugl og fisk som benytter den berørte strekningen til matsøk. Minstevannføringen vil være med på å sikre produksjon av næringsdyr til anadrom laksefisk som lever nedstrøms den berørte strekningen. Det er lite avrenning fra restfeltet, så størsteparten av vannet på den berørte elvestrekningen vil bli opprettholdt av minstevannføringen.

For å få tilstrekkelig med vann både sommer og vinter fastsetter NVE en minstevannføring på 75 l/s hele året. I forhold til søknaden vil ikke fastsatt minstevannføringen redusere produksjonen i særlig grad. Samlet produksjon vil bli ca. 7,2 GWh/år.

Det skal etableres en måleanordning for registrering av minstevannføring. Den tekniske løsningen for dokumentasjon av slipp av minstevannføringen skal godkjennes gjennom detaljplanen. Data skal fremlegges NVE på forespørsel og oppbevares så lenge anlegget er i drift.

Ved alle steder med pålegg om minstevannføring skal det settes opp skilt med opplysninger om vannslippbestemmelser som er lett synlig for allmennheten. NVE skal godkjenne merking og skiltenes utforming og plassering.

For å unngå stranding av fisk i Leneselva ved eventuelt utfall eller rask nedkjøring av kraftverket skal det installeres omløpsventil med kapasitet på minimum 50 % av maksimal slukeevne. Ved vannforbruk i kraftverket mindre enn omløpsventilens kapasitet skal omløpsventilen åpne for vannmengden som går gjennom turbinen ved utfall. Omløpsventilen skal fungere slik at vannføringen nedstrøms kraftverket reduseres over så lang tid at fisk ikke strander. Omløpsventilen skal koples til kraftverkets styringssystem og testes ut med hensyn til funksjonalitet før kraftverket settes i ordinær drift. Dokumentasjon på at utstyret fungerer etter hensikten skal legges frem for NVEs miljøtilsyn.

NVE presiserer at start-/stoppkjøring av kraftverket ikke skal forekomme. Kraftverket skal kjøres jevnt. Inntaksbassenget skal ikke benyttes til å oppnå økt driftstid, og det skal kun være små vannstandsvariasjoner knyttet til opp- og nedkjøring av kraftverket. Dette er primært av hensyn til naturens mangfold og mulig erosjonsfare.

Post 4: Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.

Detaljerte planer skal forelegges NVEs regionkontor i Trondheim og godkjennes av NVE før arbeidet settes i gang.

Før utarbeidelse av tekniske planer for dam og vannvei kan igangsettes, må søknad om konsekvensklasse for gitt alternativ være sendt NVE og vedtak fattet. Konsekvensklassen er bestemmende for sikkerhetskravene som stilles til planlegging, bygging og drift og må derfor være avklart før arbeidet med tekniske planer starter.

NVEs miljøtilsyn vil ikke ta planer for landskap og miljø til behandling før anlegget har fått vedtak om konsekvensklasse.

NVE vil ikke godkjenne planene før det er dokumentert at det er tilgjengelig kapasitet i nettet og at kostnadsfordelingen er avklart, jmfør våre merknader under avsnittet "Forholdet til energiloven".

Nedenstående tabell angir rammene som ligger til grunn for konsesjonen. NVE presiserer at alle føringer og krav som er nevnt i dokumentet gjelder.

NVE har gitt konsesjon på følgende forutsetninger:

Valg av alternativ	Bygging av Leneselva kraftverk uten overføring og regulering av Leiråvatnet.
Inntak	Inntaket må konstrueres jf. krav til avbøtende tiltak for ål. Kote 178. Teknisk løsning for dokumentasjon av slipp av minstevannføring skal godkjennes av NVE.
Vannvei	Søknaden oppgir at rørgata skal graves ned på hele

	strekningen. Dette kan ikke endres ved detaljplan.
Kraftstasjon	Vannføringen på anadrom strekning skal ikke reduseres. Utløpskanalen skal legges slik at vannet føres tilbake ovenfor siste kulp på anadrom strekning og utformes slik at ikke gassovermetning i kulpen kan oppstå som følge av kraftverksdriften. Det skal bygges en omløpsventil med kapasitet på minimum 50 % av maksimal slukeevne jf. merknader til post 1. Det må legges fram dokumentasjon til NVEs miljøtilsyn på at omløpsventilen fungerer etter hensikten før anlegget kan settes i drift.
Største slukeevne	220 % av middelvannføringen, som tilsvarer 2250 l/s.
Installert effekt	Søknaden oppgir maksimalt 2,4 MW. Nøyaktig installert effekt kan justeres ved detaljplan.
Antall turbiner/turbintype	Søknaden oppgir 1 peltonturbin.
Vei	Midlertidige og permanente veier mellom planlagt inntak kraftstasjon for Leneselva kraftverk skal bygges i tråd med det som er oppgitt i søknaden, men kan justeres i forbindelse med detaljplan. Nødvendige tekniske inngrep i Naturtypen gråor-heggeskog skal gjennomføres så skånsomt som mulig.
Avbøtende tiltak	Det skal bygges ålegitter som kan monteres foran inntaket, med lysåpning på maksimalt 0,9 cm. Det kan vurderes å bygge et overløpsinntak med staver, eksempelvis coandainntak, istedenfor ovennevnte tiltak. Det skal bygges åleleder for oppvandrende ål forbi inntaksdammen. Nøyaktig, teknisk utforming av de avbøtende tiltakene for ål skal planlegges i samråd med en faglig kvalifisert person. NVE har ansvar for endelig godkjenning gjennom godkjenning av detaljplanen. Dokumentasjon på at tiltakene for ål fungerer etter hensikten skal legges frem for NVEs miljøtilsyn etter første driftsår og deretter ved behov.
Annet	Gravearbeider i anleggsperioden som kan gi avrenning til vassdraget, skal gjøres om sommeren og tidlig høst, før gyting med henblikk på å unngå skadelig partikkelavrenning til elva i gytesesongen for laks og sjørørret.

Dersom det ikke er oppgitt spesielle føringer i tabellen ovenfor kan mindre endringer godkjennes av NVE som del av detaljplangodkjenningen. Anlegg som ikke er bygget i samsvar med konsesjon og/eller planer godkjent av NVE, herunder også planlagt installert effekt og slukeevne, vil ikke være berettiget til å motta el-sertifikater. Dersom det er endringer skal dette gå tydelig frem ved oversendelse av detaljplanene.

Post 5: Naturforvaltning

Vilkår for naturforvaltning tas med i konsesjonen selv om det i dag synes lite aktuelt å pålegge ytterligere avbøtende tiltak. Eventuelle pålegg i medhold av dette vilkåret må være relatert til skader forårsaket av tiltaket og stå i rimelig forhold til tiltakets størrelse og virkninger.

Post 6: Automatisk fredete kulturminner

NVE forutsetter at utbygger tar den nødvendige kontakt med fylkeskommunen for å klarere forholdet til kulturminneloven § 9 før innsending av detaljplan. Vi minner videre om den generelle aktsomhetsplikten med krav om varsling av aktuelle instanser dersom det støtes på kulturminner i byggefasen, jmfør kulturminneloven § 8 (jmfør vilkårenes pkt. 3).

Post 8: Terskler m.v.

Dette vilkåret gir hjemmel til å pålegge konsesjonær å etablere terskler eller gjennomføre andre biotopjusterende tiltak dersom dette skulle vise seg å være nødvendig.

Vedlegg

Kart

